

РЕШЕНИЕ

№ 531

гр. Пазарджик, 24.04.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПАЗАРДЖИК, VIII ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Цветанка Вълчева

при участието на секретаря Стоянка Миладинова
като разглежда докладваното от Цветанка Вълчева Гражданско дело № 20235220103380 по описа за 2023 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание чл.26 ал.1 от ЗЗД - за обявяване нищожността на неустоечната клауза в Договор за кредит от 10.02.2023г. и иск с правно основание чл.55 ал.1, предл.1-во от ЗЗД.

Подадена е искова молба от И. Л. П., с ЕГН *****, с адрес: гр.Пазарджик, ул.“****”, чрез ЕАД Е. И., Булстат 180978004, със съдебен адрес: гр.Пловдив, ул.“****” против „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД, ЕИК 20939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.“****”, представлявано от С. А., в която ищцата, чрез пълномощника си, твърди, че на 10.02.2023г. е сключила с ответното дружество договор за кредит по силата, на който са й предоставени в собственост заемни средства в размер на 1200,00 лева, при фиксиран лихвен процент по заема 40,07%, годишен процент на разходите - 41,03%.

Сочи, че съгласно чл.12 от договора, договорът за заем следва да бъде обезпечен с поне едно от следните обезпечения: физическо лице, което отговаря кумулативно на следните условия: дееспособно физическо лице, навършена възраст: 25 години; минимален осигурителен брутен доход през последните шест месеца, предхождащ сключването на договора, в размер на

600,00 лева на месец; валидно трудово правоотношение от поне 6 календарни месеца преди сключването на договора; стабилна кредитна история; предложеният поръчител да не е активен потребител на заемни продукти на дружеството и/или не е поръчител по друг активен паричен заем, предоставен от заемотателя.

В случай на неизпълнение от страна на кредитополучателя на условията, визирани в чл.12 от договора, същият дължи неустойка, визирана в чл.12 ал.4 в размер на 737,12 лева. Ищцата твърди, че е усвоила изцяло заемния ресурс, но не е дължала плащания за неустойка.

Твърди, че за да заобиколят материално-правните изисквания, регламентирани в чл.19 ал.4 от Закона за потребителския заем, фирмите за бързи кредити въвели практика да поставят на кандидатстващите за кредит лица изисквания, на които те не могат да отговорят: осигуряване на поръчителство на изпълнението на заемното правоотношение при неизпълними условия и/или предоставянето на банкови гаранции. След като кредитодателите създали предпоставки за неизпълнение на тези задължения, чрез поставянето на изисквания към потребителите, които те не могат да удовлетворят, те включили в договорите за потребителски кредит санкции - заплащането на неустойки или пък предвидили заплащането на такси за осигуряване от страна на кредитодателя на фирми, които да обезпечат задълженията на потребителите. Чрез предвиждането на неустойки за неосигуряване на обезпечение, респ. на такси, които те събират за осигуряване на фирми - гаранتي, небанковите финансови институции си осигурили допълнителна печалба, която вече е калкулирана с договорената възнаградителна лихва, като същевременно преодоляли законовото изискване за таван на лихвените нива и другите разходи по предоставената в заем сума.

Сочи, че преценката за действителността на клауза за неустойката и за нейния обоснован размер следва да бъде извършена с оглед претърпените вреди от неизпълнението, следва да се извърши при спазване на критериите, заложи в т.3 от ТР на ОСТК на ВКС по т.д. №1/09, с което е дадено разяснение, че условията и предпоставките за нищожност на клаузата за неустойка произтичат от нейните функции, както и от принципа за справедливост в гражданските и търговски правоотношения. Преценката за нищожност на неустойката, поради накърняване на добрите нрави, следва да

се прави за всеки отделен случай към момента на сключване на договора, като могат да бъдат използвани някои от следните примерно изброени критерии - естеството им на парични или непарични и размерът на задълженията, на които се обезпечава с неустойка, дали изпълнението е обезпечено с други правни способи, вид на уговорената неустойка и на неизпълнението, съотношение на размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнението вреди. Или, освен примерно изброените критерии, съдът може да съобрази и други, наведени в производството, но при всички случаи е задължен да ги разгледа, съобразно всички събрани по делото доказателства и направени доводи, като ги съотнесе към доводите на ищцата, съгласно разясненията в задължителната тълкувателна практика на ВКС.

Сочи, че по силата на чл.92 от ЗЗД неустойката представлява предварително определено обезщетение за вредите от неизпълнението и обезпечава изпълнението на договора, а в съдебната практика и в правната доктрина се приема безпротиворечиво, че тя може да има и санкционна функция.

Неустойката за неизпълнението на задължението за осигуряване на поръчители или представяне на банкова гаранция е загубила присъщата на неустойката обезщетителна функция, защото чрез нея не се обезщетяват вреди от самостоятелни и сигурни неблагоприятни последици за кредитора, тъй като щети за кредитора биха настъпили единствено при настъпила неплатежоспособност на главния длъжник и при невъзможност вземанията по договора да бъдат събрани принудително от неговото имущество, като в този случай няма да съществува възможност те да бъдат събрани и от имуществото на лицата, които биха учредили лично обезпечение. Твърди, че предвидената неустойка в размер на 737,12 лева е загубила присъщите за неустойката обезщетителна функция, доколкото тя е близо 70% от заетата сума в размер на 1200,00 лева, без да зависи от вредите от неизпълнението на договорното задължение и по никакъв начин не кореспондира с последици от неизпълнението. Заемодателят не е търсил обезпечение на вземанията си по договора за кредит, тъй като обезщетението не служи за обезпечаване на изпълнение на задължението за погасяване на главницата и договорната лихва по дълга, а за неизпълнено условие за отпускане на кредита. Предвидено е да се кумулира към погасителните вноски, като по този начин води до скрито

оскъпяване на кредита и създава единствено предпоставки за неоснователно обогатяване на заемотателя за сметка на потребителя, което е в противоречие със задължението за договаряне, съобразно принципа за спазване на добрите нрави.

Сочи, че на плоскостта на конкретния казус са предвидени следните ограничения, създаващи условия, кредитополучателят да не може да изпълни договорното си задължение: за кредит от 1200 лева заемателят се е задължил да осигури поръчителство на физическо лице с трудово възнаграждение в размер на най-малко 600,00 лева. Ограничение в процесния договор за заем е налице и по отношение на изискванията относно лицата, които може да поръчителстват- те могат да бъдат само физически, не и юридически лица. Гарантите трябва да получават минимален осигурителен доход поне два пъти колкото сумата по кредита, която трябва да произтича само от сключен безсрочен трудов договор. Ограничението относно получавания трудов доход е необосновано, тъй като физическо лице може да получава доходи от граждански правоотношения, например като управител или изпълнителен директор на търговски дружества, а освен това да разполага с движимо и недвижимо имущество, с което ще отговаря, съгласно чл.133 от ЗЗД.

Твърди, че така недобросъвестно и в ущърб на потребителя, небанковата финансова институция е поставила към нея неизпълними изисквания, за да обоснове получаването на допълнителна печалба в нарушение на ограниченията по чл.19 ал.4 от ЗПК.

Твърди, че неустойката е договорена в нарушение на изискванията на добросъвестността и е излязла извън присъщата ѝ обезпечителна функция. В добросъвестните отношения, легитимният кредиторски интерес е да получи обезпечение преди сключването на договора, за да се гарантира срещу евентуалното пълно или частично неизпълнение от страна на заемополучателя. Няма житейска и правна логика един кредитор да престира без наличие на обезпечение, т.е. да е поел риска от евентуалното неизпълнение и да изисква едва след сключването на договора да му бъде предоставено обезпечение на дълга, тъй като на практика така се лишава от гаранции срещу неизпълнението. Нормално и логично е след като заемотателят поставя такива условия на заемателя, за да му отпусне кредит, то при липсата на някои от тях, той да не отпусне заема.

Дори да се приеме, че кредиторът реално е имал за цел, макар и след сключването на договора, да си осигури достатъчни обезпечения, той би договорил достатъчен и разумен срок за осигуряване на поръчителство и алтернативно и на други възможни за потребителя на небанкови финансови услуги обезпечения, създаващи гаранции, че той ще може да се удовлетвори за вземанията си. Явно е, че кредитодателят не е търсил обезпечение, тъй като е поставил ограничения и е дал и неизпълнимо кратък срок за осигуряване на поръчители - едва три дни след сключване на договора. Поставянето на изискването за осигуряване на лично обезпечение противоречи на целта на Директива 2008/48, транспонирана в ЗПК. От член 8, параграф 1 от Директива 2008/48 в светлината на съображение 28 става ясно, че преди сключването на договор за кредит кредиторът е длъжен да направи оценка на кредитоспособността на потребителя, като при необходимост това задължение може да включва да се направи справка в съответната база данни. Задължение за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника преди отпускане на кредита произтича и от разпоредбата на чл.16 от Закона за потребителския кредит.

В този смисъл в съображение 26 от Директивата се посочва, че в условията на разрастващ се кредитен пазар е особено важно кредиторите да не кредитират по безотговорен начин или да не предоставят кредити без предварителна оценка на кредитоспособността, а държавите членки следва да упражняват необходимия надзор с цел избягване на такова поведение и да приложат необходимите средства за санкциониране на кредиторите в случаите, в които те не процедират по този начин.

Преддоговорното задължение на кредитора да направи оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, доколкото цели да предпази потребителите от свръхзадлъжнялост и неплатежоспособност, допринася за постигането на целта на Директива 2008/48, която се състои, както става ясно от съображения 7 и 9, в предвиждането в областта на потребителските кредити на пълна и наложителна хармонизация в редица ключови области, която се приема като необходима, за да се осигури на всички потребители в Съюза високо и равностойно равнище на защита на техните интереси и за да се улесни изграждането на добре функциониращ вътрешен пазар на потребителски кредити. В този смисъл параграф 40-43 от Решение от 27.03.2014г. по дело C-565/12 на четвърти състав на СЕС.

В този смисъл клауза, която предвижда, че се дължи неустойка при неосигуряване на поръчители е в пряко противоречие с целта на Директивата. На практика такава клауза прехвърля риска от неизпълнение на задълженията на финансовата институция за предварителна оценка на платежоспособността на длъжника върху самия длъжник и води до допълнително увеличаване на размера на задълженията. По този начин на длъжника се вменява задължение да осигури обезпечение след като кредитът е отпуснат, като ако не го осъществи, дългът му нараства, тоест опасността от свърхзадлъжнялост на длъжника се увеличава. Съдът има задължение да се придържа към Директивата при тълкуването на националния закон, като той следва да се тълкува изцяло във връзка и с оглед целите на Директивата (решения по дела C-106/89 Marleasing и 14/83 Von Colson).

Посочва, че кредиторът в настоящия случай е поел риск да отпусне реално необезпечен и само евентуално обезпечаем кредит, поради това неблагоприятните последици за кредитодателя са самопричинени, тъй като той не е спазил своето задължение за предварителна оценка на кредитоспособността на кредитополучателя, поради което финансовата институция не може да черпи права за себе си от собственото си противоправно поведение, за да изведе легитимен интерес да претендира описаната неустойка.

Твърди, че неустойката по спорния договор има санкционен характер, но поставянето на условие за обезпечение на задължение за всяка вноска с поемане на поръчителство от физическо лице, което да отговаря на изисквания, създаващи значителни за изпълнението им препятствия, противоречи на принципа на добросъвестността, тъй като цели да създаде предпоставки за начисляването на неустойката.

Твърди, че неустойката е излязла в разрез с добросъвестността извън присъщите ѝ функции. Предвидено е тя да се кумулира към погасителните вноски като по този начин води до скрито оскъпяване на кредита. По същество тя е добавка към възнаградителната лихва на търговеца - заемодател и го обогатява неоснователно доколкото именно лихвата би се явила цена на услугата по предоставения заем и в този смисъл би представлявала и печалбата на заемодателя. Договорена при тези условия тя представлява допълнителна облага-печалба към възнаградителната лихва, без

обаче тя да бъде обявена по този начин на потребителя по реда на чл.5 от ЗПК и без тя да бъде включена в договорното съдържание като договорна лихва и като част от ГПР, съобразно императивните изисквания на чл.11 ал.1, т.9 и т.10 от ЗПК. Съгласно чл.5 от ЗПК, преди потребителят да е обвързан от предложение или от договор за предоставяне на потребителски кредит, кредиторът или кредитният посредник предоставя своевременно на потребителя, съобразно изразените от него предпочитания и въз основа на предлаганите от кредитора условия на договора, необходимата информация за сравняване на различните предложения и за вземане на информирано решение за сключване на договор за потребителски кредит. Информацията по чл.5 ал.1 се предоставя във формата на стандартен европейски формуляр за предоставяне на информация за потребителските кредити, съгласно приложение №2. На плоскостта на настоящия казус, не е извършено отнапред разясняване на потребителя на клаузите във връзка с крайните задължения по договора. Видно от съдържанието на договора за предоставяне на паричен заем и представения стандартен европейски формуляр, поради неспазване на изискванията на чл.11, т.9 и т.10 от ЗПК, същите са изготвени без заемателят да е бил запознат с действителния размер на ГПР, посочен в чл.1 от договора - обща сума за погасяване.

Моли съда да прогласи нищожността на клаузата от договор за кредит от 10.02.2023г., предвиждаща заплащане на неустойка, като противоречаща на принципа на добрите нрави, заобикалящи материално - правните изисквания на чл.19 ал.4 от ЗПК, накърняващи договорното равноправие между страните и нарушаващи предпоставките на чл.11, т.9 и 10 от ЗПК относно същественото съдържание на потребителските договори за кредит, както и да осъди „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД да върне сумата от 50,00 лева - платена неустойка по договор за кредит от 10.02.2023г., получена в периода от 10.02.2023г. до 11.09.2023г., поради нищожността на клаузата за заплащане на неустойка по договора, ведно със законната лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на сумата.

Представя писмено доказателство. Прави доказателствени искания.

В срока по чл.131 от ГПК, по делото е постъпил писмен отговор на исковата молба от ответника, чрез пълномощника му, с което е взето становище, че предявените искове са допустими, но неоснователни.

Не оспорва, че между дружеството-ответник и ищцата И. Л. П. е бил сключен Индивидуален договор за заем №82693/10.02.2023г. и че ищцата е платила изцяло дължимите от нея суми по договора, в това число и неустойката по чл.12 ал.4 от договора в размер 737.22 лв.

Оспорва доводите на ищцата, че е налице заобикаляне на разпоредбата на чл.19 ал.4 от ЗПК с процесната клауза за неустойка. Сочи, че съгласно чл.19 ал.4 от ЗПК годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определено с постановление на Министерския съвет на Република България. Съгласно ал.1 на посочената разпоредба Годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисионни, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

В чл.19 ал.3, т.1 от ЗПК е посочено, че в ГПР не се включват разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит.

Твърди, че с оглед на горното няма как да е налице заобикаляне на посочената от ищеца законова норма, тъй като по силата на чл.19 ал.3, т.1 от ЗПК тези плащания не се включват в ГПР, тъй като същите представляват разход, който длъжникът по един такъв договор следва да извърши при неизпълнение на какво да е задължение по договора.

Оспорва твърдението на ищеца, че уговорената неустойка се е включила в ГПР, като по този начин се заобикаляло правилото на чл.19 ал.4 от ЗПК.

Що се касае до кумулирането на неустойката с погасителните вноски, то тази уговорка е изцяло в полза на и за удобство на потребителя, в случая ищец. Ако такава уговорка липсвала, ищецът щял да дължи еднократно пълния размер на уговорената неустойка. С уговаряне на разсрочването, страните по договора са държали сметка за интересите на потребителя и в този смисъл твърденията на ищеца са несъстоятелни и несвързани с изложената фактическа обстановка.

Твърди, че обезщетението, съгласно чл.19 ал.3 от ЗПК не попада в

общите разходи и от там не може да се вземе предвид при изчисляване на ГПР. Затова няма как неустойката да се включва в размера на ГПР, както неправилно заключавала ищцата в своята искова молба. Дори напротив, ако тази неустойка бъде включена в ГПР, то тогава би било налице неправилно изчисление. Тази клауза по смисъла на уговорките на страните остава неустойка - обезщетение за неизпълнение, и не е адекватно да се приравнява на възнаградителна лихва, тъй като по смисъла на уговореното тя няма такава функция. Посочва, че ГПР включва само разходи, които са предвидени като такива. Подобни съображения могат да се извлекат от чл.20 от Директива 2008/38/ЗЕО - Общите разходи по кредита за потребителя следва да включват всички разходи, включително лихва, комисиони, такси, заплащане за кредитни посредници и всякакви други видове разходи, които потребителят следва да заплати във връзка с договора за кредит, с изключение на нотариални разходи. В този смисъл примери, които водят до неточен ГПР и нищожност на целия договор (каквото е и твърдението на ищеца), са таксите кредит у дома, допълнителен пакет услуги, такса гарант и застраховка (това са неизчерпателно изброени услуги). При всички тези такси са изпълнени изискванията на Директивата - те са предвидими общи разходи, които обуславят сключването на договора при тези условия и са предварително заложиени като разходи в размера на погасителната вноска.

Сочи, че както Правото на ЕС (Директива 2008/38/ЗЕО), така и Законът за потребителския кредит нямат за цел да въведат право на потребителя да не плаща и да превръща търговеца в абсолютен зложник на процесуалните правила по начин, че да не може да получи дори пари, които очевидно е дал и си иска обратно. Кредит, освободен от такси и лихви, не значи дарение. Смиълът на санкцията е да има възпиращ ефект, но и да се възстанови реалното равновесие между страните, а не да се създава ново неравновесие и то посредством съдебен акт.

Оспорва доводите на ищцата, че неустойката излиза извън присъщите си обезщетителна, обезпечителна и санкционна функция.

Посочва, че с чл.12 ал.1 от процесния Договор страните са уговорили, че на основание чл.23 от Закона за задълженията и договорите кредитополучателят следва в тридневен срок от сключването на договора, да осигури действието на трето лице, изразяващо се в поемане на солидарно

задължение в полза на заемотателя за връщане на всички дължими вноски, лихви, разноси и неустойки по заема. В ал.2 и 3 на посочената разпоредба е уговорено, че третото лице следва да отговаря на определени критерии за кредитоспособност, както и че заемотателят следва да извърши предварителна проверка на възможността на третото лице да поеме солидарното задължение. С ал.4 страните по договора за заем предвиждат, че самото неизпълнение на това задължение води до вреди за заемотателя, които страните са оценили на стойността, равняваща се на уговорената неустойка.

Въведените изисквания за представяне на обезпечение показват, че за заемотателя не е безразлично кое ще е третото лице, което ще поеме солидарния дълг. Това е така, тъй като с цел обезпечаване на изпълнението на договора, третото лице ще отговаря солидарно с длъжника, което ще обезпечи икономическия интерес на заемотателя. Оттам и изискванията за наличието на определен размер за доход на третото лице, да е физическо лице, получаващо сигурни и стабилни доходи, да е с чиста кредитна история и т.н.

Сочи, че страните по договора са свободни да определят каквито пожелаят условия, стига да не е налице противоречие с императивна правна норма или добрите нрави. Твърди се, че ограниченията за предоставяне на солидарен длъжник, който да отговаря на определени изисквания за кредитоспособност, били изначално неизпълними, и уговорени в ущърб на длъжника в нарушение на ограниченията на чл.19 ал.4 от ЗПК. Оспорва посоченото твърдение, доколкото то предполага несъществуването на лица, отговарящи на тези изисквания, което твърдение не отговаря на обективната действителност.

Твърди, че кредитополучателят е имал възможността да се запознае предварително със съдържанието на договора, който е сключил, да извърши необходимите подготвителни действия преди подписването на същия и така да изпълни задълженията си по чл.12 от договора дори на датата на подписването му. Независимо от това ответникът е предоставил допълнителни три дни в полза на ищцата, в които тя е могла да изпълни това свое задължение. Ищцата е била наясно с изискването на кредитора още в началото на процеса за кандидатстването за отпускане на кредита. Ищцата не е изпълнила задължението си по чл.12 по-късно, каквато възможност е имала

съгласно ал.7 от същия член, т.е. срокът за изпълнението на това задължение не е причината за неговото неизпълнение, а напротив - неизпълнението се дължи на неизправността и недобросъвестността на заемателя.

Твърди, че с оглед на горното не може да се приеме и доводът на ищцата, че въпросната неустойка влиза в размера на възнаградителната лихва, поради което последната била изключително висока.

Оспорва твърдението на ищцата, че целта на поставеното изискване и на уговорената неустойка била осигуряването на допълнително възнаграждение. Сочи, че Върховният касационен съд приема, че общото правило на чл.92 ал.1 ЗЗД служи освен като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно те да се доказват, и като обезпечение на точното изпълнение на поетите от договорилите я задължения, а при определени предпоставки има и ролята на гражданскоправна санкция (така Решение №227 от 07.09.2010 г., постановено по т. д. №409/2009г., ВКС, ТК). Както е разяснено в Тълкувателно решение №1 от 15.06.2010г. по тълк. д. №1 от 2009г. на ВКС, преценката за противоречие на размера на уговорената неустойка с добрите нрави е винаги конкретна. Основният критерий за определяне на неустоечното задължение като нищожно поради противоречие с добрите нрави е констатация, че единствената цел на уговорката е неустойката да излезе извън присъщите си обезпечителна, обезщетителна или санкционна функция.

Сочи, че видно от текста на процесния договор е, че страните са уговорили неустойка при пълно неизпълнение на конкретно договорно задължение, което е съществено с оглед на обезпечаването на интересите на кредитора. Твърди, че ищцата може да се освободи от задължението си за заплащане на неустойката по всяко време, докато договорът действа, като предостави обезпечението, изразяващо се в действието на трето лице, което да отговаря на условията за кредитоспособност, поставени от ответника, и което да стане солидарен длъжник или поръчител. В тази връзка са и уговорките на чл.12 ал.7, изр.2 от договора. Видно от посочената клауза е, че неустойката не е предвидена извън присъщите си функции. Ако това беше така, ищцата щеше да продължи да дължи неустойка дори ако бе предоставила надлежно обезпечение, докато действа договорът.

Моли да се вземе предвид, че уговарянето на неустойката е проявление

на принципа за свобода на договаряне, закрепен в чл.9 от ЗЗД. Страните, казва посочената разпоредба, могат свободно да уговорят клаузи по договора, стига да не е налице противоречие с императивни норми на закона или добрите нрави.

Твърди, че посочената неустойка е дължима с оглед неизпълнението на посоченото договорно задължение. Неустойката е уговорена като предварително определен размер по съгласие на двете страни по договора, които са били наясно за размера и параметрите ѝ. Във възможностите на неизправния заемател е било предотвратяване на санкцията по договора, ако беше изпълнил задълженията си точно и в срок, което той не е сторил.

Сочи, че съгласно посоченото Тълкувателно решение неустойка следва да се приеме за нищожна, ако единствената цел, с която е уговорена, излиза извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. Като примерни критерии дали неустойката излиза извън присъщите си три функции, в същото Тълкувателно решение са посочени: естеството им на парични или на непарични и размерът на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способи - поръчителство, залог, ипотека и др.; вид на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна) и вида на неизпълнение на задължението - съществено или за незначителна негова част; съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди.

Сочи, че видно от процесния договор е, че изпълнението на същия не е обезпечено с други правни способи, а неустойката в случая е за неизпълнение на едно конкретно задължение, което е съществено с оглед интереса на кредитора. Същият има интерес от обезпечаването на целия размер на заема, с оглед на което и в случай на неизпълнение на задълженията на заемателя за връщане на дължимата сума, кредиторът би претърпял значителни вреди. Затова и размерът на неустойката е уговорен в стойност, близка до размера на заема, което на основание чл.19 ал.3, т.1 от ЗПК не се отразява на други негови клаузи и уговорки (като например тези за определяне на ГПР или ГЛП).

Твърди, че посочената клауза от договора не е уговорена в противоречие със Закона за потребителския кредит и общото гражданско

законодателство. В случая вземането на заемот не е обезпечено чрез учредяване на лично или реално обезпечение, при което обезпечителната функция на неустойката е единственото защитно средство срещу неизпълнение на задължението на заемателя да предостави надлежно обезпечение по договора за заем.

Възразява, че са неоснователни доводите на ищцата, че договорът е нищожен, поради противоречие с чл.11 ал.1, т.9 и 10 ЗПК. Досежно т.10 ГПР на заема е ясно и изрично посочен в чл.3 ал.8 от договора, съобразно която клауза същият е 41.03%, а в чл.3 ал.6 по недвусмислен начин е посочена общата сума, дължима от заемателя - 1363.04 лв. Доколкото единственият разход по договора е договорната лихва, в случая е налице яснота, че ГПР е изчислен само въз основа на лихвата, уговорена в чл.3 ал.7 от договора във фиксиран размер. Именно с оглед това, че лихвата е във фиксиран размер, изискването на чл.11 ал.1, т.9 ЗПК е изпълнено с посочването на лихвения процент, защото няма специфични условия за прилагането му, нито има условията за изменението му. Предвид обстоятелството, че според чл.11 ал.1, т.10 ЗПК се посочва общата сума, дължима към момента на сключване на договора, не би било възможно в тази сума да се включи неустойката по чл.12 ал.4 от договора, защото нейната дължимост е поставена под условие - бъдещо несигурно събитие.

Счита, че всички доводи на ищцата в исковата молба са неправилни, поради което предявените искове следва да бъдат отхвърлени.

Представя препис от Индивидуален договор за заем №82693/10.02.2023г.

Сочи, че единственият разход, включен в ГПР, е договорната лихва в размер 163.04 лв. Това е видно от представения от ищцата погасителен план, от който се установява, че сборът от вноските по погасителния план без включена неустойка е 1363.04 лв. (85.19 лв. x 16 вноски), заемната сума е 1200.00 лв. (чл.2) и разликата между тези две суми е 163.04 лв., представляващи договорната лихва по чл.3 ал.7 от договора. Точният процент, с който се оскъпява кредитът, ако в ГПР се включи неустойката по чл.12 ал.4 от договора, е установим от доказателствата по делото. Неустойката е в размер 737.22 лв., договорната лихва е 163.04 лв. и главницата е 1200.00 лв. Ако и неустойката се смята като разход, включен в

ГПР, то общата сума на разходите би била 900.26 лв. Законната лихва по просрочени задължения към датата на сключване на договора е била 11.42%, с оглед на което нейният петкратен размер е 57.10 %. Очевидно включването на неустойката по чл.12 ал.4 от договора в ГПР би направило размерът на разходите да надвишава този процент по смисъла на чл.19 ал.4 ЗПК, доколкото при разделянето на числото на разходите 900.26 лв. на числото на кредита 1200 лв. се получава 0.75, т.е. 75% разходи. Сочи, че размерът на платената неустойка по договора за кредит е 737.22 лв., т.е. цялата дължима неустойка по чл.12 ал.4 е платена от ищцата.

Прави възражение за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение на ищцата.

Претендира сторените по делото разноски.

С протоколно определение от 26.03.2024г., постановено в производството по делото, на основание чл.214 ал.1 от ГПК е изменен размерът на предявения осъдителен иск, като е увеличен размерът на същия от сумата в размер на 50,00 лева на сумата в размер на 737,12 лева, за която сума този иск се счита за предявен.

В проведеното по делото съдебно заседание, пълномощникът на ищцата, с депозираната по делото писмена молба, поддържа предявените искове и моли съда да ги уважи. Претендира разноските по списък.

Процесуалният представител на ответното дружество, с писмена молба, представена по делото, поддържа отговора на исковата молба. Моли предявените искове да бъдат отхвърлени като недоказани и неоснователни. Претендира разноските по делото за адвокатско възнаграждение по представен списък по чл.80 от ГПК. Излага доводи по същество.

Съдът, като взе предвид твърденията на ищцата в исковата молба и възраженията на ответника в писмения отговор, и като обсъди събраните по делото писмени доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, приема за установено следното:

Исковете са допустими, тъй като са предявени от страна по едно договорно правоотношение срещу другата страна по това правоотношение и при наличие на правен интерес за ищцата от търсената с тях защита, тъй като при положително съдебно решение неговите правни последици ще рефлектират благоприятно върху патримониума на ищцата.

Не е спорно между страните по делото, че на 10.02.2023г. е сключен Договор за заем код:82693 между ответното дружество “Моят Кредит“ ЕООД, като заеодател и ищцата И. Л. П., като заемател, по силата на който заеодателят се е задължил да предостави на заемателя заем в размер на 613,55 евро или тяхната левова равностойност, съгласно официалния курс на Българска Народна Банка за еврото спрямо лева, а заемателят се е задължил да върне заемната сума на заеодателя при условията на договора - чл.2 от договора.

Съгласно чл.3 от договора, страните се съгласяват за следните условия на договора за заем: срок на заема - 32 седмици; размер на двуседмична погасителна вноска: 43,56 евро; брой погасителни вноски: 16; срок за плащане на погасителните вноски - съгласно погасителен план /Приложение 1/, който представлява неразделна част от договора или съгласно погасителен план, посочен в чл.12 ал.6 от договора при неизпълнение на задължението по чл.12 ал.1, ал.2 и ал.3 от страна на заемателя; общ размер на всички плащания по заема: 696,91 евро /1363,04 лева/; лихвен процент по заема: 40,03%; ГПР на заема: 41,03%. Посочено е, че при така изчисления ГПР са взети предвид следните допускания: 1. Договорът ще запази обвързващата си сила между страните за целия посочен срок; 2. Всяка от страните ще изпълнява точно и без забава задълженията си, съответно във връзка с изпълнението по договора няма да бъдат начислявани разходи за събиране на просрочените задължения, лихви за забава и други неустойки.

По силата на чл.12 от договора заемателят се е задължил в срок от три дни след сключването на договора, да осигури: 1.Действието на трето физическо или търговско юридическо лице, изразяващо се в поемане на солидарно задължение в полза на заеодателя за връщане на всички дължими погасителни вноски, лихви, разходи и неустойки; 2.Надлежно издадена банкова гаранция или надлежно учредена ипотека на недвижимо имущество, собственост на длъжника, като обезпечения на задължението. С чл.12 ал.3 от договора страните са се договорили, че третото лице - поръчител следва да отговаря кумулативно на минимум следните условия: да бъде дееспособно физическо лице; навършена възраст: 25 години; минимален осигурителен брутен доход през последните шест месеца, предхождащи сключването на договора: 1500 лева на месец; валидно трудово правоотношение от поне шест календарни месеца, преди сключването на договора; стабилна кредитна

история, предложеният поръчител не е активен потребител на заемните продукти на дружеството и/или не е поръчител по друг активен паричен заем, предоставен от заемотателя. Договорили са се, че поръчителят - юридическо лице следва да е: търговско юридическо лице, съгласно ТЗ и регистрирано, съгласно ЗТР; да е с изцяло внесен капитал; да има минимална печалба от 10 000 лева за последните три години, съгласно годишните финансови отчети; да не е обявено в несъстоятелност и/или ликвидация; да няма задължения към държавата и/или общината.

Съгласно чл.12 ал.4 от договора страните се съгласяват, че неизпълнението на горното задължение на заемателя ще причини на заемотателя вреди, които неустойка, посочена в тази алинея, следва да обезщети. В случай, че заемателят в определения срок не изпълни задължението си, посочено в чл.12 ал.1, за когото да са изпълнени условията на чл.12 ал.3, същият дължи на заемотателя неустойка в размер на 376,93 евро /737,21 лева/. В случай, че неустойката стане дължима от страна на заемателя, същият следва да я заплати на части, съгласно погасителния план в чл.12 ал.6 от договора /включващ вноски за главница, лихва и неустойка/.

Не е спорно между страните по делото, че ищцата е получила заемната сума по процесния договор. Не е спорно и обстоятелството, че заемните средства са предоставени от ответното дружество на потребителя-ищцата.

Не е спорно и това, че цялата дължима неустойка по чл.12 ал.4 от договора - в размер на 737,22 лева е платена от ищцата.

При тези данни, настоящият съдебен състав приема, че между ищцата и ответното дружество е сключен договор за потребителски кредит по смисъла на [чл.9 и сл. от ЗПК](#). За този си извод, съдът има предвид предмета на договора - предоставяне в собственост на пари в определен размер срещу поемане на задължение за връщането на сума в същия размер в посочения в договора срок, както и страните по него - физическо лице, което при сключване на договора действа извън рамките на своята професионална компетентност и финансова институция по смисъла на чл.3 ал.1 от Закона за кредитните институции, предоставяща кредита в рамките на своята търговска дейност.

Съгласно разпоредбата на [чл.9 ал.1 от ЗПК](#) договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя, или се

задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане.

Съгласно [чл.10 ал.1 от ЗПК](#), договорът за потребителски кредит се сключва в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт - не по-малък от 12, в два екземпляра - по един за всяка от страните по договора. Разпоредбата на [чл.11 ал.1, т.1-т.27 от ЗПК](#) определя необходимото съдържание на договора за потребителски кредит.

Следователно спрямо процесния договор за потребителски кредит са приложими особените изисквания за действителност по [чл.10 ал.1](#), [чл.11 ал.1, т.7-12](#) и [т.20 и ал.2, чл.12 ал.1, т.7-9 от ЗПК](#) и общите правила за валидност на договорите, съгласно [чл.26-33 от ЗЗД](#).

В конкретния случай, с процесния договор за потребителски кредит, кредитополучателят се е задължил в срок от три дни да учреди едно от следните обезпечения: поръчител - физическо или юридическо лице, които да отговарят на конкретно посочени в договора /и по-горе/ условия, или банкова гаранция, или надлежно учредена ипотека на недвижимо имущество, собственост на длъжника. Договорено е, че при неизпълнение на посоченото задължение, кредитополучателят дължи неустойка в размер на 737,21 лв., която е разсрочена и се заплаща на части към всяка от месечните погасителни вноски, съгласно погасителен план, включен в [чл.12 ал.6 от договора](#).

Настоящият съдебен състав счита, че в случая макар да е уговорена като санкция, доколкото се дължи при неизпълнение на договорно задължение, неустойката е предвидена да се кумулира към дължимото текущо възнаграждение (договорна лихва), както и към законната лихва, дължима при просрочие. По този начин неустойката се отклонява от основните си функции - обезпечителна и обезщетителна и предоставя сигурна печалба за кредитора. Освен това заплащането ѝ представлява допълнителна финансова тежест за потребителя и в този смисъл уговорката противоречи на добрите нрави, не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие между правата и задълженията на търговеца или доставчика и потребителя, поради което представлява неравноправна клауза по смисъла на [разпоредбата на чл.143 ал.1 от ЗЗП](#).

Освобождавайки се от задължението си да извърши предварителна оценка на риска, ответникът отпуска кредит, като определя кратки срокове и високи изисквания за обезпечение на кредита. Неизпълнението на това изискване е обвързано с неустойка, която е значителна по размер с оглед размера на кредита и съответно увеличава дължимата погасителна вноска.

В случая размерът на предвидената неустойка от 737,21 лв. се равнява на 61,43% /т.е. повече от половината/ от размера на отпуснатия кредит от 1200 лева.

Уговорената неустойка санкционира неизпълнението на акцесорно непарично задължение на кредитополучателя да предостави на кредитора обезпечение на паричното вземане. От непредставянето на обезпечение не произтича пряка вреда за кредитора. Неблагоприятните последици за него са свързани с евентуални затруднения при събиране на необезпеченото вземане, а те могат да настъпят едва след падежа на задължението. Нелогично и неоправдано е поставянето на кратък срок - от три дни, в който кредитополучателят да представи обезпечението, след което това негово задължение се замества от неустойка с компенсаторен характер, сякаш кредиторът е изгубил интерес от реалното изпълнение. Освен това се оказва, че ако кредитополучателят не представи обезпечението или го представи, но след срока, той би дължал неустойката дори при редовно обслужван кредит. Уговарянето на такъв кратък срок и възможността задължението да възникне при редовен кредит показва, че целта на кредитора не е да обезпечи кредита, за да гарантира неговото събиране, а да получи сумата от неустойката. Следователно действителната цел на обсъжданата договорна клауза е да породи допълнително парично задължение за кредитополучателя, наред с това за връщане на главницата по кредита и заплащането на възнаградителна лихва. Това допълнително задължение представлява скрита печалба за кредитора и увеличава цената на кредита.

По делото липсват доказателства клаузата за неустойка да е индивидуално уговорена между страните, с оглед на което същата е нищожна на основание чл.146 ал.1 от ЗЗП.

Разпоредбата на чл.11 ал.1, т.10 от ЗПК изисква в договора за потребителски кредит да е посочен размер на ГПР по кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора

за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение №1 начин. Посочването на размера на ГПР в договора за потребителски кредит е необходимо, тъй като дава на потребителя ясна представа за реалната цена на финансовата услуга и му позволява да прецени икономическите последици от сключване на договора.

Според §1, т.1 от ДР на ЗПК общите разходи по кредита на потребителя са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия.

В процесния договор за кредит е посочен ГПР в размер на 41,03%, но в него не е включена неустойката. В случая, предвид предпоставките, при които става изискуема предвидената в чл.12 ал.4 от договора неустойка, то тя има характер на възнаграждение и е следвало да бъде включена изначално при формирането на ГПР. Стойността на дължимото възнаграждение е следвало да бъде включена в ГПР, съгласно разпоредбата на чл.19 ал.1 от ЗПК. По този начин макар формално договорът за кредит да съдържа размера на дължимия ГПР, същият нарушава изискването на чл.11, ал.1, т.10 от ЗПК, тъй като не отразява реалната стойност на ГПР. В случая при добавяне на неустойката към ГПР, размерът на последния значително ще надхвърли пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута. Размерът на отпуснатия заем е 1200 лв. При ГПР от 41,03% общата сума за погасяване е в размер на 1363,04 лева. Предвидената в чл.12 ал.4 от договора неустойка за неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение е 737,21 лева, т.е. повече от 50% от стойността на целия кредит, а дори и повече от 50% от стойността на общата сума за погасяване с калкулиран ГПР. Това поставя потребителя в подчертано неравностойно положение спрямо кредитора. Освен това в конкретния случай е налице пълно разминаване между посочения в договора ГПР и действителния

процент на разходите, изчислен на годишна база.

Налага се изводът, че е налице противоречие с императивната норма на чл.19 ал.4 от ЗПК и предвид това и на основание чл.19 ал.5 от ЗПК, клаузата на чл.12 ал.4 от договор за потребителски кредит е нищожна.

Процесната клауза за заплащане на неустойка за непредставяне на обезпечение по договора противоречи на установените в практиката разбирания и неписани правила за добросъвестност, справедливост и равнопоставеност, тъй като размерът на възнаграждението /неустойката/ внася значително неравноправие в правоотношението и прави насрещните престации явно неравностойни. Това гарантира сигурна печалба за кредитора и поставя в по-неблагоприятна позиция потребителя.

Предвид гореизложеното клаузата е нищожна, поради противоречие с добрите нрави по смисъла на чл.26 ал.1, пр.3 от ЗЗД. Тази клауза е неравноправна по смисъла на чл.143 ал.2, т.19 от ЗЗП, тъй като лишава потребителя от възможността да извърши реална преценка на действителната финансова тежест на кредита и не му позволява да прецени икономическите последици от сключване на договора. Със задължаването на потребителя да заплати неустойка, в случай че в краткия тридневен срок не е предоставил на кредитора едно от посочените обезпечения, които трябва да отговарят на определени изисквания, неравноправно се третира икономически по-слабият участник в оборота, като се използва недостигът на материални средства на една от страните в правоотношението с единствената цел - несправедливо да се облагодетелства другата, по-силна в икономическо отношение страна.

С клаузата за неустойка, ответникът заобикаля закона и скрито променя параметрите на процесния договор за кредит. Чрез кумулиране на възнаграждението за неустойка към задълженията по договора за кредит, на практика се стига до различни стойности, както на ГПР, така и на лихвата. Това всъщност представлява недостатък на договора по смисъла на чл.11 ал.1, т.9 и т.10 от ЗПК.

С оглед на гореизложеното, съдът приема, че следва да се уважи първият предявен иск, като се признае за установено в отношенията между ищцата и ответното дружество, че клаузата за неустойка в Договора за заем код: 82693 от 10.02.2023г. е неравноправна и нищожна, поради противоречието ѝ с добрите нрави, заобикалящи материално - правните

изисквания на чл.19 ал.4 от ЗПК, накърняващи договорното равноправие между страните и нарушаващи предпоставките на чл.11 ал.1, т.9 и 10 от ЗПК относно същественото съдържание на потребителските договори за кредит.

Вторият предявен иск - този с правно основание чл.55 ал.1, предл. 1-во от ЗЗД е процесуално допустим, а по съществото си основателен, по следните съображения:

Съгласно разпоредбата на чл.55 ал.1 от ЗЗД, който е получил нещо без основание или с оглед на неосъществено или отпаднало основание, е длъжен да го върне.

На връщане в хипотезите на чл.55 ал.1 от ЗЗД подлежи реално полученото.

Ноторно е, че нищожните уговорки не произвеждат никакво действие, поради което следва да се приеме, че неустойка не е уговорена между страните по процесния договор и такова задължение не е възникнало за ищцата.

С оглед на гореизложеното, съдът приема, че предявеният иск се явява доказан и основателен и следва да се уважи изцяло за претендираната от ищцата сума в размер на 737,12 лв. В случая между страните не е спорно, че по процесния кредит цялата дължима неустойка по чл.12 ал.4 от договора е платена от ищцата. Затова ответникът ще следва да бъде осъден да върне на ищцата посочената сума в размер на 737,12 лв. - за платена без основание неустойка по договора.

Като акцесорна следва да се уважи и претенцията на ищцата за присъждане на законната лихва върху главницата от датата на постъпване на исковата молба в съда - 20.09.2023г. до окончателното изплащане на сумата.

Предвид изхода на делото, ответникът ще следва да заплати на ищцата сторените от нея разноски по делото за държавна такса в размер на 100,00 лева, съгласно списъка на разноските и приложения платежен документ.

В тежест на ответника и съответно в полза на пълномощника на ищцата - Еднолично адвокатско дружество „Е. И.“, ЕИК 180978004, с адрес: гр.Пловдив, ул.“*****“, ап.57, представлявано от Е. Г. И. ще следва да се присъди адвокатско възнаграждение за процесуално представителство и защита пред настоящата съдебна инстанция в размер на 800 лв. на основание чл.38 ал.1, т.2 от ЗА. Адвокатско възнаграждение в този размер е съобразено

с разпоредбата на чл.7 ал.2, т.1 от Наредба №1 от 09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения и с предвидения в същата минимум, както и с разпоредбата на чл.2 ал.5 от Наредба №1 от 09.07.2004г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, предвид предявените два иска. Искането за начисляване на ДДС върху присъденото адвокатско възнаграждение, съдът намира за неоснователно, като се позовава на съдебната практика и приетото в Определение №917 от 2.05.2023г. на ВКС по ч. гр. д. №1323/2023г., IV г. о., ГК.

По изложените съображения, ПАЗАРДЖИШКИЯТ РАЙОНЕН СЪД

РЕШИ:

По исковете на И. Л. П., с ЕГН *****, с адрес: гр.Пазарджик, ул.*****, чрез ЕАД Е. И., Булстат 180978004, със съдебен адрес: гр.Пловдив, ул.***** против „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД, ЕИК 20939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.*****, представлявано от С. А.:

ОБЯВЯВА нищожността на клаузата на чл.12 ал.4 от Договор за заем код:82693 от 10.02.2023г., предвиждаща заплащане на неустойка, в случай на непредоставяне на обезпечение, сключен между ищцата И. Л. П., с ЕГН ***** и ответното дружество „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД, ЕИК 20939675.

ОСЪЖДА „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД, ЕИК 20939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.*****, представлявано от С. А. да заплати на И. Л. П., с ЕГН *****, с адрес: гр.Пазарджик, ул.*****, на основание чл.55 ал.1, предл.1-во от ЗЗД сумата в размер на 737,12 лв., представляваща недължимо платена сума за неустойка по Договор за заем код:82693 от 10.02.2023г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на постъпване на исковата молба в съда - 20.09.2023г. до окончателното ѝ изплащане, както и разноски по делото за държавна такса в размер на 100,00 лева.

ОСЪЖДА „МОЯТ КРЕДИТ“ ЕООД, ЕИК 20939675, със седалище и адрес на управление: гр.София, ж.к.*****, представлявано от С. А. да заплати на пълномощника на ищцата - Еднолично адвокатско дружество „Е. И.“, ЕИК 180978004, с адрес: гр.Пловдив, ул.*****, ап.57, представлявано

от Е. Г. И. възнаграждение за процесуално представителство и защита в настоящето производство в размер на 800,00 лв., на основание чл.38 ал.1, т.2 от ЗА.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Пазарджишкия Окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Пазарджик: _____